

**ДО ПРОБЛЕМ ОЦІНЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОДУКТІВ**

© Рудь Т. А., Шматковська Т. О., 2015

У сучасному світі інноваційна діяльність стає найважливішим фактором розвитку економіки. Масштаби і ефективність інновацій багато в чому визначають рівень соціально-економічного розвитку країни та її національну безпеку. Це означає, що головним джерелом економічного зростання стає наукова продукція, а рушійною силою - механізми її створення та комерційного використання.

Інноваційна діяльність на даний час розглядається, як визначальний засіб підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку. Промислово розвинені країни в яких розробка інноваційної продукції є пріоритетом державної політики, займають передові позиції в світі по всіх показниках розвитку економіки. Катастрофічний спад економічної активності останніх років в Україні вимагає розробки нетрадиційних технологій та схем організації виробництва продукції.

У Законі України «Про інноваційну діяльність» інновації трактуються як новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [1].

Зазначені у Законі об'єкти повинні стати об'єктами обліку. Для відображення витрат, джерел фінансування та результатів інноваційної діяльності необхідно використовувати алгоритми обліку, що дозволяють виокремити витрати та результати інноваційної діяльності за центрами відповідальності та окремими об'єктами. Дані об'єкти знаходять своє відображення в обліку у складі нематеріальних активів в якості патентів, свідоцтв на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, раціоналізаторські пропозиції, сорти рослин, породи тварин, комерційні таємниці, ноу-хау, комп'ютерні програми, компіляції даних. Механізм створення інноваційного продукту можна зобразити у вигляді рис. 1.

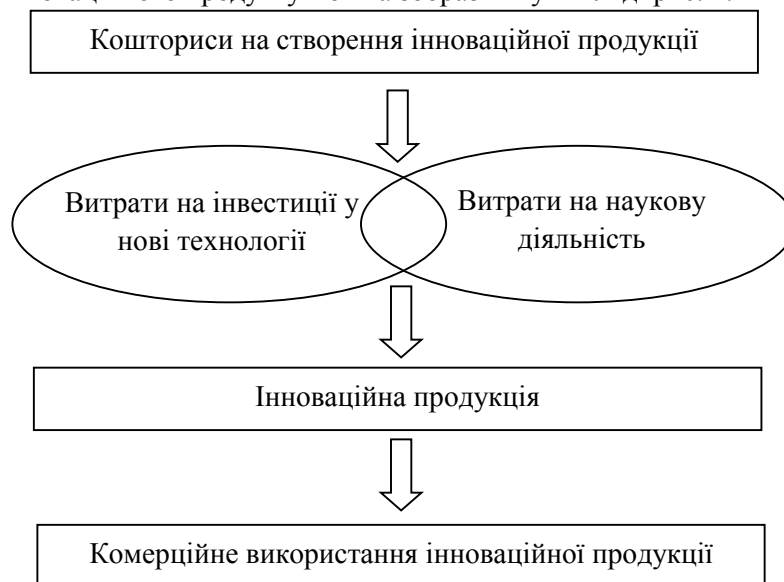


Рис. 1. Механізм створення інноваційної продукції [2].

Аналіз українського законодавства щодо бухгалтерської оцінки інновацій як об'єкта обліку показав ряд негативних факторів, які впливають на визначення достовірної та справедливої вартості інновацій в обліку [3]. Витрати на об'єкти інноваційної діяльності, що мають капітальний характер оцінюються виходячи з вимог П(С)БО 7 «Основні засоби» та П(С)БО 12 «Нематеріальні активи», оцінка яких проводиться переважно на затратній основі.

Важливим напрямом розв'язання проблем обліку інноваційної діяльності є формування відповідної методології: означення джерел фінансування витрат інноваційної діяльності; покриття здійснених витрат за рахунок поточного чи майбутнього періодів; віднесення витрат на собівартість інноваційної продукції (послуг); визначення ринкової вартості інноваційного доробку при її первісному визнанні; амортизаційна

Інноваційні об'єкти, які доцільно обліковувати за справедливою вартістю не відповідають умовам її використання при визнанні. Для доведення облікової вартості до справедливої необхідно використовувати механізм дооцінки або зміни корисності активів. Завадою стає відсутність активного ринку інновацій та особливий характер інноваційних продуктів, вибір аналогів до яких стає складною задачею [4].

Система фінансового обліку в Україні не дає визначених методичних засад щодо облікового забезпечення процесу створення та використання інновацій:

- об'єкти обліку інноваційної діяльності не забезпечені відповідними рахунками бухгалтерського обліку;

- облікова інформація про інноваційні об'єкти формується з використанням загальних рахунків без відображення специфіки інноваційних процесів;

- на більшості підприємств відсутні реєстри внутрішнього обліку, за допомогою яких можливо відслідковувати економічні показники інноваційної діяльності;

- у фінансовій звітності відсутні статті, що відображають доходи, витрати та результати інноваційної діяльності підприємства.

Відсутність методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку витрат інноваційної діяльності призводить до розпорошеності витрат по освоєнню нової продукції на різних рахунках витрат, що ускладнює визначення собівартості кожного етапу робіт і формування загальної суми цих витрат.

Вирішення проблем оцінки інвестиційних продуктів потребує прийняття концептуальних підходів до побудови обліку інноваційної діяльності. Де важливим є:

нормативне визначення цілісного ланцюга об'єктів бухгалтерського обліку (кошториси - спільні витрати на інноваційні капіталовкладення й технології та наукові дослідження - інноваційна продукція - її подальше комерційне (соціальне, наукове) використання);

розробка методології обліку інноваційної діяльності (джерела покриття витрат, ринкова оцінка інноваційного доробку, амортизаційна політика та інше);

розробка методик з планування обліку й калькулювання продукції інноваційної діяльності.

6. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. №40-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15)

7. Нанівська Н. М. Механізм ведення обліку і аналізу інноваційної діяльності підприємств / Н. М. Нанівська, І. О. Селівестрова. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : [nbuv.gov.ua/portal/soc\\_gum/ppei/2010\\_25/nanivska.pdf](http://nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ppei/2010_25/nanivska.pdf)

8. Волошин І. В. Методичні підходи до оцінки інновацій / І. В. Волошин. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : [nbuv.gov.ua/portal/Soc\\_Gum/Oif\\_apk/2009\\_4/7\\_Volosh.pdf](http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Oif_apk/2009_4/7_Volosh.pdf)

9. Моргунова Т.І. Проблеми інноваційної діяльності / Т. І. Моргунова, О. Л. Швиденко. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : [rusnauka.com/15\\_APSN\\_2010/Economics/67132.doc.html](http://rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67132.doc.html)